

דף צב.

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן רכו סעיף ב

ב. ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות וחזר ולקחה משמעון באחריות, ובא בעל חוב של ראובן לטרופ אותה ממנו אינו יכול לחזור על שמעון, שאף שלא קיבל עליו אחריות כלפי שמעון במכירתו הראשונה מ"מ אחריות עצמו קבל^ג, כדי שלא יהיה הוא המוכר והוא המוציא לעצמו. אבל אם בא בעל חוב של יעקב אביו וטרפה בדין מיד ראובן^ד הרי ראובן חוזר וגובה כל הדמים משמעון.

עין משפט ג.ד.

ח"מ סימן קא סעיף א

א. הבא לפרוע חובו אם יש לו מעות צריך ליתנם לו, ואינו יכול לדחותו לקרקעות או למטלטלין^ה. ואם אין ידוע לנו שיש לו מעות אין משביעין אותו. ואפי' רואים שיש אצלו מעות והוא אומר שאינם שלו אלא של פלוני לא משביעין אותו על כך, אבל מחרימים^ו על כל מי שיודע שיש לו מעות.

ב. אמר אין לו מעות ונמצא שקרן אינו נאמן יותר בחוב זה לומר שאין

ג. מכתובות צ"א ע"ב, וכדא"ל רבא שם בריש צ"ב ע"א דאחריות דעלמא לא קיבל עליה, אחריות דנפשיה מי לא קיבל?

ד. פירוש ששדה זו באה לראובן בירושה מיעקב אביו, ומכרה לשמעון שלא באחריות, וחזר וקנאה ממנו באחריות וטרפה ממנו בעל חוב של יעקב. סמ"ע ס"ק ז'.

ה. בתרא צ"ב ע"ב, כתובות פ"ו ע"א, ב"ק מ"א ע"ב.

ו. וכתב הש"ך בס"ק א' דגם בכתובת אשה הדין כן, ועיין באבהע"ז סי' ק' סעיף א' בהגה"ה ובבית שמואל שם ס"ק ד' דהרשות ביד היתומים לסלקה בקרקע, כן העיר הבאר היטב. ועיין בנתיבות בחידושים ס"ק א'.

ז. ובמקום דאיכא פסידא ללוה, אף שיש לו מעות יכול לדחותו אצל קרקע כ"כ בנתיבות בס"ק ב' מהאורים ס"ק ב'.

ח. כתב הסמ"ע בס"ק ב' גם שלא ראו בידו מעות מחרימין כמו שכתבו הטור והמחבר בסעיף י'. ובא להשמיע כאן דאף בראו בידו מעות ואומר שאינם שלו אלא של פלוני אין משביעין אותו ובחרם סגי. ובספר פעמוני זהב כתב שהגם כל מה שתחת יד האדם שלו כמבואר בסי' צ"ט סעיף א', מ"מ כאן יש לו קרקעות ואין פסידא למלוה, ושם שאני דאם לא יגבו לו ביי"ד מאותו ממון יפסיד.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

לו מעות, אלא צריך לטרוח ולמכור המטלטלין או הקרקע ולהביא לו מעות ז.

הגה: ה"ה אם נראה לביה"ד שהוא משקר ויש לו מעות ואינו רוצה לשלם כופין אותו שישלם מעות ח.

עין משפט ה. חר"מ סימן קז סעיף א

א. מצוה על היורשים לפרוע חוב אביהם, וכופין אותם בכך כמו שכופין את אביהם ט. ומדינא דגמ' אין כופין אותם אלא בהניח קרקעות ולא מטלטלין, אבל אחרי תקנת הגאונים כופין אותם גם בהניח מטלטלין ואפי' במלוה ע"פ, ואפי' קנאם אביהם אחר שלוה ולא כתב דאיקני, שהיורש במקום אביו עומד.

ב. כופין את היתומים לפרוע חוב אביהם גם ממלוה שהיתה לאביהם ביד אחרים בין גבו כ קרקע בין גבו מעות.

אם ירשו קרקע ומטלטלין, והיורשים רוצים להגבות קרקע והמלוה רוצה מטלטלין, שומעין ליורשים, ל אם לא שכתב לו מפורש בשטר שיכול

ז. ב"י במחודשים סעיף ב'.

ח. עיין בסעיף ז'-ח'. וד"מ סי' צ"ט סעיף ב'.

ט. רמב"ם פ"א מהלכות מלוה הלכה ח' מכתובות צ"א ע"ב מקטינא דארעא, ושם פ"ו ע"א וכמש"כ בתוס' שם ד"ה פריעת בע"ח מצוה וכ"כ הרא"ש שם.

י. כ"כ הרא"ש בפ"ק דבב"ק סי' י"ט וכ"כ הר"ן בשם ר"ח, ורשב"א בתשובה ח"א סי' תתקי"ד. ובתשובת הריב"ש סי' שצ"ב.

וכתב הש"ך בס"ק א' דאם נתנו או מכרו הלוה או היתומים המטלטלין שירשו אין גובין מהם בע"ח גם מדינא דגמ' דמתנה כלקוחות, ואין קדימה במטלטלין כמבואר בסי' ק"ד סעיף ג' וכמ"ש הרא"ש בקידושין בפ' האומר פ"ג סי' י"ד. ובסעיף ג' בשו"ע איירי בקרקעות שאפי' מכרם היורש גובה מהם הבע"ח.

כ. כתב הסמ"ע בס"ק ה' דה"ה לא גבו רק הניח שטרי חוב על לווין שלו, הבע"ח מוציא מהיורשים השטרי חוב וגובה מהן, דשטרות נחשבינן כמטלטלין. וכתב הש"ך דה"ה שהבעל חוב יכול להוציא מדר' נתן מבעל חוב של בעל חוב שלו גם מטלטלי דיתמי.

וכתב בביאורים ס"ק ב' דכתובה אינה גובה ממלוה שחייב היורש בעצמו למוריש.

ל. דלא תיקנו להכריחם ממטלטלי, אלא כשאין להם קרקע, אבל כשיש להם קרקע דינו במקומו עומד שהמטלטלין שלהם שירשו אינם משועבדים לבעל חוב. טור.

וכתב הש"ך בס"ק ד' דאפי' תפס מטלטלין לא מהני כשרוצים היתומים ליתן לבע"ח קרקע.

לגבות ממטלטלין בין בחייו בין במותו.

א. ג. אם לא ירשו כלום מאביהם, אין חייבים לפרוע חוב אביהם מנכסיהם ואפי' מצוה^מ אין בכך.

ירש קצת נכסים אין צריך לפרוע אלא ממה שירש^י. ואם אמר איני יורש ואיני משלם יבואר בסי' רע"ח אם שומעין לו.

עין משפט ו. הו"מ סימן קיט סעיף א

א. א. ראובן שמכר כל שדותיו לשמעון בבת אחת, וחזר שמעון ומכר שדה אחת ללוי והיא בינונית, ולא נשאר בינונית^ב אחרת ביד שמעון, ובא בע"ח של ראובן לגבות, רצה גובה מבינונית שביד לוי, רצה גובה ממה שביד שמעון^ג, אפי' לא נשאר בידו אלא עידית^ד יכול לגבות ממנו. במה דברים אמורים שיכול לגבות מלוי רק כשלוי לקח בינונית, אבל אם לקח עידית או זיבורית אינו יכול לגבות ממנו, שיאמר לו^ה דיקדקתי

וכתב דכן מוכח מבעל התרומות ודלא כהב"ח בסי' ק"ה סעיף ד' ע"ש. מ. כן דעת הרמב"ם בפיי"א הלכה ח', וכ"כ רוב הפוסקים.

נ. מריב"ש סי' תע"ח.

ס. דאם נשארה עוד בינונית אחרת ביד שמעון אין הבע"ח יכול לגבות הבינונית של לוי וכמו שמסיים השו"ע, דיכול לדרחותו לבינונית של שמעון. סמ"ע ס"ק ט'.

ואם נתקלקלה הבינונית שנשארה ביד שמעון יכול לגבות מבינונית שביד לוי. כ"כ הנתיבות בחידושים ס"ק א' מהביאורים.

ע. מימרא דרבא קמא ח' ע"ב, ובכתובות צ"ב ע"א.

והגם שאם היו כולם אצל שמעון יכל לדרחות הבע"ח לגבות מזיבורית דיאמר לו אם אין אתה נוטל זיבורית אחזיר אותה לראובן במכר או במתנה וע"כ תגבה ממנה כי תהיה בני חורין, מ"מ לוי אינו יכול לדרחותו לבע"ח כיון שאין הזיבורית בידו להחזירה לראובן, ושיעבודו של בע"ח דהיינו הבינונית נמצאת בידו וע"כ יכול לטורפו. סמ"ע ס"ק ה'.

פ. והטעם שיאמר לו הבע"ח אתה הרחקת שיעבודי של הבינונית שמכרת ללוי, ואין רצוני לטפל עם לוי.

ואם נשאר ביד שמעון זיבורית ועידית, הבע"ח אינו יכול לטרוף מידו אלא זיבורית אפי' אם כבר מת ראובן שאז אינו יכול לומר אחזירנו כמ"ש בסעיף ה' מ"מ שמעון עומד במקום ראובן, וכשם שאם בא בע"ח לגבות מראובן היה מגביהו זיבורית ולא מעידית גם לשמעון יש לו זכות זו. סמ"ע ס"ק ו'.

צ. זו תוספת ביאור של הסמ"ע בס"ק ז'. בדברי השו"ע.

ואפי' נתקלקלה הבינונית שביד שמעון ונעשית זיבורית מ"מ אינו גובה מהשני כיון שדיקדק בעת המכירה והולכים אחרי שעת הקנין וה"ה אם נשתבחה הזיבורית שלקח השני ונעשית

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

והנחתי לך בינונית אצל שמעון.

הגה: י"א דאם לא נשאר ביד שמעון רק עידית גובה מזיבורית ק שקנה לוי.

א. ב. קנאם שמעון שלא בכת אחת מראובן, וקנה זיבורית באחרונה ר, אף שמכר בינונית ללוי הבע"ח אינו גובה מלוי כלל אלא גובה מזיבורית של שמעון.

דף צב:

עין משפט א.

ח"מ סימן רכו פעיף א

א. א. ראובן מכר שדה לשמעון שלא באחריות, ובא לוי והוציאה מיד שמעון, אם רצה ש ראובן יורד לדין עם לוי ואין לוי יכול לומר לו הרי אין עליך אחריות, שראובן יאמר אין רצוני שיהיה לשמעון תרעומת

בינונית, ושביד הראשון הבינונית נעשית זיבורית אפ"ה אינו גובה מהשני כ"כ בביאורים ס"ק ג'. בנתיבות בחידושים ס"ק א'.

ק. המגיד משנה פי"ט ממלוה הלכה ג' בשם הרמב"ן בכתובות צ"ב ע"א ורשב"א בב"ק ח' ע"ב.

ומה שכתב גובה מזיבורית שביד לוי היינו אם ירצה הבע"ח לגבות מזיבורית אין לוי יכול לעכב בעדו, והטעם כיון דלא היה ביד שמעון אלא עידית וזיבורית, נמצא דשיעבודו דבע"ח היה על זיבורית שיש להם דין בינונית ביחס לעידית שעמה דרצה מזה גובה וכו'. נמצא דלא פליג הי"א ברמ"א על מה שכתב המחבר. סמ"ע ס"ק ח'.

ר. אבל אם קנה שמעון עידית באחרונה, ומכר הבינונית ללוי, גובה הבע"ח מאיזה מהם שירצה. סמ"ע ס"ק י' וש"ך ס"ק ד' ודלא כמהרש"ל.

ואם קנה עידית באחרונה ומכר הבינונית ללוי, יכול לגבות מלוי כיון דשמעון מצי אמר ליה לא ניחא לי בתקנתא. סמ"ע ס"ק י'. וש"ך ס"ק ד'. ונתיבות בחידושים ס"ק ג' מביאורים.

ש. רמב"ם פי"ט ממכירה הלכה ט' מבב"ק ח' ע"ב וכאיכא דאמרי. והרש"ך בח"ג סי' י' כתב דלאו דוקא אם רצה ראובן אלא חייב לילך ולדון עמו. והגאון באות א' כתב דאין מכריחין אותו. והנפ"מ בזה שראובן יורד לדין עם לוי ולא שמעון, שאם עשה ראובן שדה זו אפותיקי יכול ראובן לסלקו במעות, ועוד כששבחה הקרקע אינו גובה ממנו רק כפי חובו. משא"כ כשהלוקח שמעון יהיה בעל דין עם לוי אינו יכול לסלקו במעות, וגם גובה ממנו השבח אפי' יותר מחובו ואינו נותן ללוקח רק הוצאותיו בלבד להרבה פוסקים בסי' קט"ו סעיף ב' ברמ"א. סמ"ע ס"ק ב'.

עליה שהפסיד בגללי.

הגה: אבל אם נתן במתנה בלא אחריות^א שאין תרעומת, יכול לוי לדחות לראובן שאין לו לרדת עמו בדין.

ת. והיינו שבי"ד טוענין לו שהרי טוענין ללוקח. וכ"ש כשמכר באחריות, שיש לו הפסד ששמעון יחזור עליו. סמ"ע ס"ק ג'.
א. אבל אם קיבל אחריות גם במתנה יש לו הפסד ויורד עמו לדין. סמ"ע ס"ק ד'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com